

KLAGANDE

Kenan Gündogdu, 380401-9770

Ombud: Advokat Sadik Kutlu
Advokatbyrån NK AB
Box 7109
103 87 Stockholm**MOTPART**Norrköpings kommun
Rådhuset
601 81 Norrköping**ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 19 april 2016 i mål nr 3283-15,
se bilaga A**SAKEN**

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE Kammarrätten upphäver kommunstyrelsens beslut den 20 april 2015
(§ 211, KS 2014/0808).

YRKANDEN

Kenan Gündogdu yrkar att kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och upphäver kommunstyrelsens beslut den 20 april 2015 (§ 211, KS 2014/0808).

Kommunen motsätter sig bifall till överklagandet.

VAD PARTERNA ANFÖR

Kenan Gündogdu

Vid prövning av om ett beslut strider mot 2 kap. 1 § kommunallagen ska utgångspunkten vara beslutets verkliga innebörd. Kommunen och förvaltningsrätten tycks skilja på att kommunen upplåter partiell nyttjanderätt för uppförande av det aktuella minnesmärket och på att kommunen själv uppför det. I båda situationerna är slutresultatet emellertid detsamma, nämligen att ett minnesmärke med en uppenbar utrikespolitisk dimension uppförs. Förvaltningsrättens sätt att resonera strider därför mot rättspraxis och skulle öppna upp för kringgående av 2 kap. 1 § kommunallagen.

Minnesmärket är politiskt laddat eftersom det rör en kontroversiell fråga om folkmord. Genom beslutet har kommunen ställt sig bakom en uppfattning som uppenbarligen väcker starka känslor hos grupper inom kommunen. Det går inte att hedra offer utan att samtidigt skuldbelägga andra. Det kan varken anses vara skäligt, lämpligt eller ändamålsenligt att kommunen befattar sig med frågan. Således uppbärs beslutet inte av ett allmänt intresse. Vidare saknar beslutet intresseanknytning till kommunen och strider därmed även mot lokaliseringsprincipen. Dessutom utgör beslutet en utrikespolitisk manifestation som hör till statens exklusiva kompetensområde.

Till stöd för överklagandet åberopar Kenan Gündogdu ett rättsutlåtande av professorn Ulrik von Essen.

Norrköpings kommun

Placering av ett minnesmärke med en tydlig anknytning till en andel av kommunens medlemmar är en angelägenhet av allmänt intresse. Det framstår som långsökt att tolka kommunens beslut som ett kommunalt ställningstagande om erkännande av ett folkmord, särskilt eftersom sådana beslut är exklusivt förbehållna staten.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av kommunstyrelsens beslut framgår att initiativtagarna vill att ett ”SEYFO/GENOCIDE”-monument ska uppföras. Redan genom minnesmärkets beteckning är det således tydligt att det som initiativtagarna önskar få till stånd är ett minnesmärke över ett folkmord. Kommunen har själv uppmärksammat att frågan om seyfo är att betrakta som ett folkmord är utrikespolitiskt kontroversiell. Trots det innehåller beslutet inga tydliga begränsningar om att minnesmärket inte får utformas så att det förmedlar en uppfattning i folkmordsfrågan. Vid dessa förhållanden blir den faktiska innebörden av beslutet att kommunen godtar och på ett avgörande sätt bidrar till att ett minnesmärke med ett sådant budskap uppförs på kommunal mark. Enligt kammarrättens mening måste detta uppfattas som att kommunen tagit ställning i folkmordsfrågan. Eftersom denna fråga är utrikespolitiskt kontroversiell, ska den emellertid enbart skötas av staten. Kommunstyrelsens beslut strider därmed mot 2 kap. 1 § kommunallagen och ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1). Kommunmedlemmar delges domen genom kungörelsedelgivning.

Kammarrättslagmannen Peder Liljeqvist (ordförande), kammarrättsrådet Anders Davidson, tf. kammarrättsassessorn Linda Funk (referent) samt de särskilda ledamöterna Åsa-Britt Karlsson och Sten Franzén (skiljaktig avseende motiveringen) har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Kammarrättsfiskalen Albert Pettersson/

Sten Franzéns skiljaktiga motivering

Ense om utgången i målet anser jag att domskälen bort utformas så att det klart framgår att det överklagade beslutet är olagligt på båda de grunder som ska prövas vad avser den kommunala kompetensen på grundval av vad som gäller enligt 2 kap. 1 § kommunallagen, dvs. om beslutet kan anses inrymmas i det allmänintresse som där stadgas samt att beslutet inte är hänförligt till uppgift som ankommer på något annat offentlig-rättsligt subjekt.

Till stöd för överklagandet har klaganden bl.a. åberopat professor Ulrik von Essens rättsutlåtande den 25 maj 2016, som enligt min mening på ett synnerligen väl underbyggt och klagörande sätt redovisar gällande rättstillämpning med avseende på båda dessa prövningsgrunder. I utlåtandet konstateras att det här överklagade beslutet inte är förenligt med kommunallagens bestämmelser på någon av dessa punkter.

Eftersom Norrköpings kommun uttryckligen är av annan uppfattning med avseende på båda dessa rekvisit anser jag att det av domskälen – i klarhetens intresse – bort framgå att det är kammarrättens uppfattning att det överklagade beslutet sålunda är kvalificerat olagligt.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING****DOM**
2016-04-19
Meddelad i
LinköpingMål nr
3283-15**KLAGANDE**Kenan Gündogdu, 380401-9770
Rambogatan 77
603 71 NorrköpingOmbud: Advokat Sadik Kutlu
Advokatbyrån NK AB
Box 7109
103 87 Stockholm**MOTPART**Norrköpings kommun
601 81 Norrköping**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Kommunstyrelsens beslut den 20 april 2015, § 211, se bilaga 1

SAKENPartiell nyttjanderätt för ett minnesmärke
Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900)**FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 243101

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00 E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se	013-25 11 40	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Kommunstyrelsen i Norrköpings kommun (kommunen) beslutade den 20 april 2015 i ”Inriktningsbeslut gällande placering av minnesmärke” bl.a. att Norrköpings kommun enbart ska stödja processen att placera ett minnesmärke för SEYFO/GENOCIDE i Norrköping genom en partiell nyttjanderätt.

Kenan Gündogdu yrkar att kommunens beslut ska upphävas.

Kommunen motsätter sig bifall till överklagandet.

VAD PARTERNA HAR ANFÖRT

Kenan Gündogdu

Det av kommunen fattade beslutet är inte att anse som en kommunal angelägenhet enligt 2 kap. 1 § kommunallagen. Beslutet att stödja processen att placera ett SEYFO/GENOCIDE-monument i Norrköping genom en partiell nyttjanderätt innebär en extraordinär åtgärd som har en sådan internationell prägel att det enbart ankommer på staten att fatta beslut om. Det faktum att Sveriges regering valt att inte gå vidare med riksdagens beslut att betrakta SEYFO som ett folkmord innebär ett internationellt ställningstagande i sig. Kommunens beslut går tvärtemot regeringens ställningstagande.

Kommunens beslut har en stark utrikespolitisk bäring som innebär att kommunen understödjer ett delikat politiskt ställningstagande utan förankring i gällande rätt. Kommunen frångår de principer som utvecklats i praxis och överskrider den kommunala kompetensen som återfinns i kommunallagen.

Det överklagade beslutet saknar ett allmänt intresse som erfordras enligt kommunallagen. Beslutet kan sägas gynna enbart en viss begränsad skara av enskilda kommunmedlemmar. Beslutet saknar dessutom intresseanknytning till kommunen och strider därmed mot lokaliseringsprincipen. Kommunen har heller inte motiverat på vilket sätt beslutet skulle kunna falla inom ramen för denna kompetensbegränsande princip. Något undantag från denna princip har inte heller åberopats i kommunens beslut. Upplåtandet av lokaler eller mark till föreningslivet går inte att jämföra med upplåtelse av den partiella nyttjanderätten.

Det överklagade beslutet är vidare av sådan karaktär att det får anses klart ankomma på någon annan att besluta om, i detta fall staten och utrikesdepartementet. Det är anmärkningsvärt att kommunen själv konstaterar detta, men i samma andetag beslutar att upplåta en partiell nyttjanderätt för att placera ett minnesmärke som är politiskt laddat. Kommunen kringgår därmed de principer och ändamål på vilka den centrala bestämmelsen i kommunallagen vilar genom att samma resultat uppnås som om kommunen själv låter uppföra samma symbol på anvisad mark.

Gällande den av kommunen anförda argumentationen om att det finns medborgare som på ett eller annat sätt är anhöriga till offren bör det framhållas att den anförda grunden strider mot likhetsprincipen i 2 kap. 2 § kommunallagen eftersom det eventuellt bor minst lika många som är emot minnesmärket.

Kommunen

Kommunen har i sitt beslut, med hänsyn till bl.a. den kommunala kompetensen, valt att enbart stödja processen att placera ett minnesmärke i Norrköping genom en partiell nyttjanderätt. Detta är jämförbart med att kommunen upplåter lokaler eller mark till exempelvis föreningslivet som företräder

olika intressen med lokal förankring. I Norrköping bor flera tusen assyrier/syrianer, armenier och greker som på ett eller annat sätt är anhöriga till offren för SEYFO/GENOCIDE, eventuellt så många som 8 000–12 000 personer. Detta är en ansevärd del av Norrköpings befolkning.

Historiskt har föreningar, församlingar och andra sammanslutningar varit viktiga lokala röstbärare för särintressen sida vid sida med det allmänna medborgarintresset inom en kommun. Detta är ett uttryck för yttrandefrihet och föreningsfrihet. Kommunen ser ingen motsättning i det och ingen komplikation i förhållande till den kommunala kompetensen som den uttrycks i kommunallagen, för det fall mark eller lokaler upplåts av kommunen för angivna ändamål. I det aktuella fallet är det tänkta minnesmärket dessutom en viktig del i en försoningsprocess med historien för de berörda anförvarterna.

Det överklagade beslutet berör ett allmänt intresse som har anknytning till kommunens medlemmar och som inte enbart ska handhas av staten.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 10 kap. 8 § kommunallagen framgår att ett överklagat beslut ska upphävas, om

1. det inte har tillkommit i laga ordning,
2. beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen eller landstinget,
3. det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
4. beslutet strider mot lag eller annan författning.

Något annat beslut får inte sättas i det överklagade beslutets ställe.

Av 2 kap. 1 § kommunallagen framgår att kommuner själva får ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan.

Av 2 kap. 2 § kommunallagen framgår att kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Av förarbetena till kommunallagen (prop. 1990/91:117 s. 148 f.) framgår bl.a. följande angående 2 kap. 1 §. För att kommunerna själva ska få ha hand om en angelägenhet krävs att det är av allmänt intresse att så sker. Om det med hänsyn till arten av ett ändamål anses vara ett allmänt intresse att kommunen främjar ändamålet är kommunen berättigade till detta även om åtgärden bara kommer en mindre del av kommunens område eller medlemmar direkt till godo. Allmänintresset förutsätter alltså inte att ett kvantitativt betydande behov är för handen. Allmänintresset får bedömas med utgångspunkt i om det är lämpligt, ändamålsenligt, skäligt osv. att kommunen befattar sig med angelägenheten. Bestämmelsen ger också uttryck åt lokaliseringsprincipen. Den innebär i grunden att en kommunal åtgärd måste vara knuten till kommunens egna område eller dess invånare för att den ska anses som laglig.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet RÅ 1990 ref. 9 prövat lagligheten av ett beslut av kommunfullmäktige att dels förklara kommunen som kärnvapenfri zon, dels ta emot främmande örlogsfartyg endast om dessa uttryckligen garanterar att de inte medför kärnvapen. Beslutet bedömdes i båda leden ha karaktären av opinionsyttring på det utrikespolitiska området och föll därför i sin helhet utanför den kommunala kompetensen.

Högsta förvaltningsdomstolen har i flera rättsfall (se bl.a. RÅ 1969 ref. 52, RÅ 1982 Ab 86 och RÅ 1983 2:71) prövat beslut att undvika sydafrikanska

varor vid kommunala upphandlingar. Besluten har inte betraktats som allmänna rekommendationer i syfte att uppnå ändamålsenliga upphandlingar utan i stället som utrikespolitiska manifestationer i syfte att uttrycka sitt ogillande av den sydafrikanska apartheidpolitiken. Besluten innebar därför att kommunerna överskred sin kompetens.

I rättsfallet RÅ 1980 Ab 24 har Högsta förvaltningsdomstolen prövat lagligheten av ett beslut av kommunfullmäktige att ur anslaget till utomstående inrättningar bevilja Sällskapet Sverige-Sovjetunionen ett bidrag på 2 000 kr. Bidraget bedömdes vara avsett för förbundets lokalorganisation för främjande av den rent kulturella verksamhet som bedrevs enligt stadgarna. Kommunfullmäktige hade därför inte överskridit sin befogenhet och beslutet var lagligt.

Förvaltningsrättens bedömning

Det som förvaltningsrätten har att pröva är om det överklagade beslutet ska upphävas enligt någon av de i 10 kap. 8 § kommunallagen angivna prövningsgrunderna. Domstolen kan inte pröva lämpligheten eller skäligheten i det överklagade beslutet, utan enbart beslutets laglighet. I mål om laglighetsprövning ankommer det på klaganden att visa att kommunens beslut är olagligt.

Förvaltningsrätten konstaterar vidare att vid prövningen får inte beaktas andra omständigheter än sådana som klaganden har hänvisat till före klagotidens utgång. Vad en klagande anför herefter kan endast beaktas i de avseenden det innefattar förtydliganden och preciseringar av de omständigheter som åberopats i rätt tid (se RÅ 1994 ref. 65).

Av anslagsbevis framgår att det justerade protokollet från kommunstyrelsens sammanträde den 20 april 2015 anslogs på kommunens anslagstavla

den 24 april och att det togs ner den 18 maj. Tiden för att överklaga gick alltså ut den 15 maj 2015. Det som Kenan Gündogdu anfört härefter om att kommunens beslut strider mot likabehandlingsprincipen i 2 kap. 2 § kommunallagen kan därmed inte beaktas vid förvaltningsrättens prövning av överklagandet.

Inom överklagandetiden har Kenan Gündogdu anfört att det överklagade beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen (10 kap. 8 § 2 p. kommunallagen) genom att detta utgör ett sådant utrikespolitiskt ställningstagande som ankommer på staten och att beslutet saknar ett allmänintresse samt strider mot lokaliseringsprincipen i 2 kap. 1 § kommunallagen.

Av utredningen i målet framgår att kommunen beslutat att stödja processen att placera ett minnesmärke, med anledning av SEYFO/GENOCIDE, genom att upplåta partiell nyttjanderätt i Norrköping. I inriktningsbeslutet har kommunen bl.a. uppgett att den partiella nyttjanderätten medför att den fysiska utformningen av minnesmärket måste ske utifrån de ramverk och processer som reglerar kommunens hantering och ansvar, men att skötsel och underhåll åligger den som får den partiella nyttjanderätten.

Utrikespolitiken är en statlig angelägenhet. Att som kommun uppföra ett minnesmärke till minne av folkmord kan ses som ett sådant ställningstagande i frågan om erkännande av folkmordet som det enbart ankommer på den svenska staten att besluta om (jfr Länsrättens i Stockholms län dom den 23 november 2007 i mål nr 15923-07, vilken överklagades till Kammarrätten i Stockholm och Högsta förvaltningsdomstolen, som vägrade prövningstillstånd).

Med hänsyn till att kommunen endast beslutat att upplåta partiell nyttjanderätt för ett minnesmärket är det emellertid inte fråga om ett sådant direkt

ställningstagande till en utrikespolitisk fråga som faller utanför den kommunala kompetensen. Kommunens beslut kan därmed inte anses olagligt på den grunden att det innefattar en fråga som ankommer på staten.

Beslutet kan inte heller, med hänsyn till vad kommunen anfört om bl.a. antalet personer i kommunen som på ett eller annat sätt är anhöriga till offren för folkmordet, anses strida mot lokaliseringsprincipen eller kravet på allmänintresse i 2 kap. 1 § kommunallagen.

Vad Kenan Gündogdu anfört i övrigt innefattar inte någon omständighet som medför att beslutet är olagligt i något av de hänseenden som anges i 10 kap. 8 § kommunallagen.

Vad som ovan har anförts innebär att överklagandet ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3109/1D)

Tommy Svensson

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna Pia Svennerholm Moberg och Staffan Forsberg deltagit. Föredragande har varit Ellen Aspemar.

NORRKÖPING
KOMMUNSTYRELSEN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL 38(47)

2015-04-20

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2015 -06- 23

Målnr. _____

§ 211 Inriktningsbeslut gällande placering av _____ Aktbil. _____
minnesmärke
KS 2014/0808

Beslut

Kommunstyrelsen antar följande inriktningsbeslut gällande placering av minnesmärke i Norrköpings kommun:

1. Norrköpings kommun ska enbart stödja processen att placera ett minnesmärke i Norrköping genom en partiell nyttjanderätt.
2. Den partiella nyttjanderätten medför att den fysiska utformningen måste ske utifrån de ramverk och processer som reglerar kommunens hantering och ansvar (lagar, regler, riktlinjer).
3. Inriktning för tidsplanering, från partiell nyttjanderätt till fysisk placering av minnesmärket, är färdigställande under 2016.
4. Skötsel och underhåll av minnesmärket åligger den som får den partiella nyttjanderätten.
5. Kommundirektören får i uppdrag att ta fram underlag till avtal för partiell nyttjanderätt samt ansvar och skötsel av minnesmärket.
6. Ärendet justeras omedelbart.

Beskrivning av ärendet

Ett medborgarförslag inkom den 7 februari 2014 till Norrköpings kommun med önskemål om att uppföra ett SEYFO/GENOCIDE-monument i Norrköpings kommun.

Medborgarförslaget bifölls av kommunstyrelsen den 1 september genom att en utredning om möjligheten att inrätta en fysisk plats, ett konstverk eller liknande i Norrköping som hedrar offren för SEYFO/GENOCIDE tillsattes.

Utredningens resultat, som mynnat ut i fyra olika alternativ, presenterades för kommunstyrelsen den 19 januari 2015.

Vid kommunstyrelsens sammanträde den 19 januari diskuterades hur utredningens förslag relaterar till kommunallagen, då nationen ännu inte har en officiell ståndpunkt i frågan, genom att regeringen inte gått vidare med riksdagens beslut om att betrakta SEYFO/GENOCIDE som ett folkmord. Det blir därmed ett utrikespolitiskt avgörande och detta är inte ett kommunalt ansvarområde enligt kommunallagen, utan faller inom regeringens ansvar.

Justerarens signatur

Protokollsutdraget bestyrks

NORRKÖPING

KOMMUNSTYRELSEN

2015-04-20

Med anledning av medborgarförslaget beslutade kommunstyrelsen den 2 februari 2015 att bjuda in berörda kyrkor och andra organisationer till en fortsatt dialog och att medborgarförslaget med detta anses besvarat.

Dialogen, som hölls den 29 mars, med aktörer för lokala assyriska och syrianska civilsamhällesorganisationer, resulterade i en samsyn i inriktningen för fördelningen av olika ansvar och åtaganden.

Kommunstyrelsens inriktning:

- Enbart stödja processen att placera ett minnesmärke i Norrköping genom en partiell nyttjanderätt.
- Den partiella nyttjanderätten medför att den fysiska utformningen måste ske utifrån de ramverk och processer som reglerar kommunens hantering och ansvar (lagar, regler, riktlinjer).
- Inriktning för tidsplanering, från partiell nyttjanderätt till fysisk placering av minnesmärket, är färdigställande under 2016.

De lokala assyrisk-syrianska civilsamhällesorganisationernas ansvar:

- Utefter en partiell nyttjanderätt och med hänsyn till de ramverk och processer som reglerar kommunens hantering och ansvar, placera ett minnesmärke på angiven plats.
- Ekonomiskt ansvara för projektering, anläggning och fysisk utformning och placering.

Kommunstyrelsens ordförande föreslår i skrivelse att kommunstyrelsen antar följande inriktningsbeslut gällande placering av minnesmärke i Norrköpings kommun:

1. Norrköpings kommun ska enbart stödja processen att placera ett minnesmärke i Norrköping genom en partiell nyttjanderätt.
2. Den partiella nyttjanderätten medför att den fysiska utformningen måste ske utifrån de ramverk och processer som reglerar kommunens hantering och ansvar (lagar, regler, riktlinjer).
3. Inriktning för tidsplanering, från partiell nyttjanderätt till fysisk placering av minnesmärket, är färdigställande under 2016.

Justerarens signatur.

Protokollsutdraget bestyrks

2015-04-20

Yrkanden

Lars Stjernkvist (S) yrkar att följande skrivningar läggs till i beslutet:
"Skötsel och underhåll av minnesmärket åligger den som får den partiella nyttjanderätten." och "Kommundirektören får i uppdrag att ta fram underlag till avtal för partiell nyttjanderätt samt ansvar och skötsel av minnesmärket."

Propositionsordning

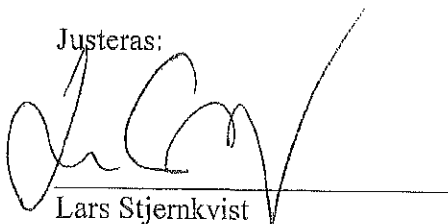
När förhandlingarna förklarats avslutade finner ordföranden att det endast finns ett förslag till beslut och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med detta.

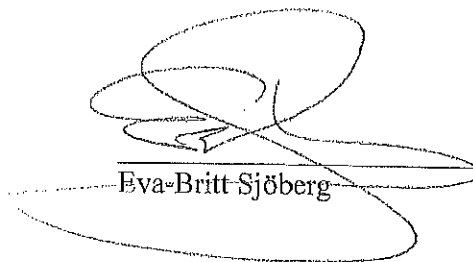
Sänt till:

Kommundirektören
Medborgarförslagsställaren
Tekniska nämnden
Anne Olofsson, hållbar utveckling

Justeras:

Lars Stjernkvist

Eva-Britt Sjöberg

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.